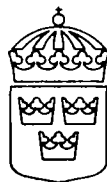

Jordbruksutskottets betänkande

1986/87:1

om trädgårdsnäringen

JoU
1986/87:1

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sex motionsyrkanden om trädgårdsnäringen. I motionerna föreslås åtgärder för att utveckla och stärka den svenska trädgårdsnäringen i allmänhet, respektive i vissa regioner. I en motion förordas insatser för ökad konsumtion av inhemska produkter. I en annan hemställs om förslag rörande ett skörde-skadeskydd för trädgårdsnäringen.

Motionerna avstyrks av utskottet med hänvisning bl. a. till vidtagna åtgärder med såväl generell som mera selektiv inriktning.

Till betänkandet har fogats två reservationer och två särskilda yttranden.

Motionerna

Motion 1985/86:Jo205 av Paul Lestander m. fl. (vpk), vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till åtgärder för ökade insatser inom trädgårdsnäringen och för bär- och konservindustri i Tornedalen.

Motion 1985/86:Jo213 av Sven-Gösta Signell m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har framhållits om att få till stånd en kampanj för en övergång från konsumtion av importerade färska grönsaker till inhemska rotfrukter.

Motion 1985/86:Jo218 av Johnny Ahlqvist m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja trädgårdsnäringen i Skåne.

Motion 1985/86:Jo259 av Karl Erik Olsson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen av regeringen begär förslag, med utgångspunkt från vad som föreslås i 1974 års trädgårdsnäringsutredning (som lämnade sitt betänkande 1982).

Motion 1985/86:Jo260 av Ingvar Eriksson och Bertil Danielsson (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skörde-skadeskydd för trädgårdsnäringen bör införas.

Motion 1985/86:Jo275 av Stig Josefson (c), vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts för att stärka och utveckla svensk trädgårdsnäring.

Utskottet behandlar i detta betänkande några under allmänna motionstiden 1986 väckta motioner om olika åtgärder för att främja trädgårdsnäringen m. m.

Inledningsvis vill utskottet framhålla att frågor rörande den svenska trädgårdsnäringen under senare år behandlats av riksdagen vid ett flertal tillfällen. I betänkandet JoU 1984/85:5, till vilket här hänvisas, lämnas bl. a. uppgifter om trädgårdsodlingens omfattning och om riksdagens behandling av vissa frågor rörande trädgårdsnäringen. Beträffande åtgärder som vidtagits efter riksmötet 1984/85 framgår dessa av utskottets redogörelse nedan.

Två av de nu aktuella motionerna syftar till åtgärder för att utveckla och stärka svensk trädgårdsnäring. Enligt motion Jo259 yrkande 1 (c) bör regeringen lägga fram förslag med utgångspunkt i vad som föreslogs av 1974 års trädgårdsnäringens utredning i dess år 1982 avlämnade betänkande. Motionärerna anför bl. a. att näringen inte fått den särbehandling som kan anses motiverad av produktionens betydelse för landet från försörjnings- och sysselsättningsynpunkt m. m. Ej heller har näringens berättigade krav på likvärdiga konkurrensförhållanden med importen beaktats i tillräcklig utsträckning.

I motion Jo275 (c) understryks likaledes trädgårdsnäringens betydelse för livsmedelsförsörjningen och sysselsättningen. Det är enligt motionen bl. a. angeläget att genom forskning och försök stärka näringens utvecklingsmöjligheter och skapa bättre förutsättningar att möta kraven på förbättrade produkter.

Utskottet har vid flera tillfällen under de senaste åren understrukit vikten av att åtgärder vidtas som vidmakthåller den svenska trädgårdsnäringen och stärker dess internationella konkurrenskraft. Enigheten har därvid varit allmän om att näringen bör stödjas inte bara finansiellt utan också genom andra åtgärder, bl. a. forskning och rådgivning. Utskottet har i dessa sammanhang framhållit att det är angeläget att ta till vara också de möjligheter att stödja trädgårdsnäringen som en inom ramen för det handelspolitiska samarbetet lämplig anpassning av tullskyddet kan innebära.

Det bör tilläggas att näringens tullskydd nyligen varit föremål för översyn och att riksdagen fattat beslut som bl. a. syftar till ett förstärkt tullskydd för vissa produkter (SkU 1985/86:36, JoU 1985/86:4 y). Vidare har riksdagen i samband med behandlingen av proposition 1985/86:74 om jordbruksforskning m. m. beslutat om ökade resurser till forskning rörande jordbruk och trädgårdsnäring (JoU 1985/86:13 p. 40).

Utskottet anser mot angivna bakgrund att motionerna Jo259 yrkande 1 och Jo275 inte påkallar någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Frågor om det statliga rationaliseringsstödet till trädgårdsnäringen m. m. aktualiseras i motionerna Jo205, Jo213 och Jo218.

Enligt motion Jo205 (vpk) är sysselsättningsläget i Tornedalen besvärligt. De naturliga förutsättningarna för bärödling är dock goda. Motionären föreslår att åtgärder vidtas för ökade insatser inom trädgårdsnäringen och för bär- och konservindustrin i Tornedalen.

Utskottet erinrar om att bestämmelser om statligt stöd till näringen finns i

förordningen (1979:427) om statligt stöd till trädgårdsnäringens rationalisering. Stöd lämnas dels som allmänt rationaliseringsstöd, dels som regionalt rationaliseringsstöd. Till det regionala stödområdet hör bl. a. de fyra nordligaste länen. Härutöver finns vissa allmänt regionalpolitiska stödformer som bl. a. syftar till att främja sysselsättning och service i glesbygd.

Utskottet delar motionärens synpunkter så till vida att det är angeläget att de naturligt goda förutsättningarna för bärödling i Norrland tillvaratas liksom de sysselsättningseffekter som en satsning på förevarande område kan ge. Detta överensstämmer för övrigt med utskottets ställningstagande under våren 1986 rörande ett åtgärdsprogram för Norrlandsjordbruket (se JoU 1985/86:24 s. 32). Som framgår av proposition 1985/86:74 om jordbruksforskning m. m. ämnar staten vidare lämna stöd till det s. k. ekologiprojektet i Övertorneå kommun, till vilket numera – enligt vad utskottet erfarit – ett fyrtiotal odlare anslutit sig (prop. s. 12).

Vad utskottet anfört bör i viss mån kunna tillgodose syftet med motion Jo205. Denna påkallar ingen särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motion Jo213 (s) föreslås en kampanj i bred samverkan mellan producent- och konsumentintressen samt statliga myndigheter för att främja konsumtionen av inhemska rotfrukter m. m. Samtidigt skulle konsumtionen av importerade grönsaker minska. Dessa är enligt motionen i stor utsträckning behandlade med olika typer av bekämpningsmedel m. m. om vilkas skadeverkningar vi vet ganska litet.

Utskottet vill framhålla att expertgruppen för kost och hälsofrågor inom 1983 års livsmedelskommitté bl. a. ansett att en ökad konsumtion av potatis och rotfrukter är att rekommendera från folkhälsosynpunkt. När det gäller åtgärder för marknadsföring m. m. som kan stimulera till ökad konsumtion av sådana livsmedel bör påpekas att det inom trädgårdsnäringen finns en särskild organisation för upplysningsverksamhet på trädgårdsområdet. Verksamheten finansieras delvis med statliga medel. Vad beträffar kontrollen av importerade grönsaker får utskottet hänvisa till sina uttalanden i betänkandet JoU 1985/86:16 om livsmedelskontroll m. m. Enligt utskottets mening bör motion Jo213 inte föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Åtgärder för att stärka trädgårdsnäringen i Skåne föreslås i motion Jo218 (s). Som exempel på sådana åtgärder nämner motionärerna bl. a. ett ROT-program för förnyelse av växthusbeståndet, bättre lånevillkor vid nybyggnad av växthus, medel för marknadsföring av odlarnas produkter och bättre kontroll av importerade produkter m. m.

Utskottet erinrar om att statligt stöd till investeringar i trädgårdsföretag lämnas i enlighet med de bestämmelser som utskottet ovan hänvisat till. Stöd lämnas i form av statlig lånegaranti och statsbidrag. Beträffande marknadsföring och importkontroll hänvisas till vad utskottet anfört ovan i anslutning till motion Jo213. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen uttalar sig särskilt angående åtgärder för att stödja trädgårdsnäringen i Skåne, där för övrigt en mycket stor del av den svenska produktionen är lokaliserad. Utskottet avstyrker med det anförda motion Jo218.

I motion Jo260 (m) anfördes att under senare år omfattande skörde-skador inträffat inom bl. a. bär- och fruktodlingen, vilket inneburit stora ekonomiska påfrestningar för odlarna. Fr. o. m. 1984 har anslaget för ersättning vid naturkatastrofer avskaffats av riksdagen. Det finns därför ett stort behov att nu införa ett skörde-skadeskydd för trädgårdsnäringen.

Riksdagen har år 1983 (BoU 1983/84:6) beslutat om vissa principer för ersättning för skador till följd av naturolyckor. I propositionen (prop. 1983/84:6), som godkändes av riksdagen, anförde föredragande departementschefen bl. a. följande:

För egen del anser jag att skador som faller inom ramen för de speciella ersättningssystemen bör ersättas enligt dessa. Vad gäller skador på grödor anser jag efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet att frågan om ersättning vid sådan skada bör prövas sedan pågående arbete rörande skörde-skadeskyddets utformning har slutförts. De möjligheter till ersättning av statsmedel som hittills har funnits vid skada på trädgårdsgrödor bör därför behållas tills vidare. Detta innebär att riktlinjerna för det nuvarande naturkatastrofanslaget bör tillämpas vid sådana skador. Medel får som jag tidigare har anfört begäras särskilt av riksdagen eller tas från anslaget Oförutsedda utgifter. Beträffande skador på växthus och liknande installationer anser jag till skillnad från kommittén att de bör ersättas på liknande sätt som jordbrukets byggnader, dvs. de bör kunna försäkras. Enligt uppgift finns redan särskilda försäkringsformer för den aktuella verksamheten. Vad jag nu har anfört innebär att jag – efter samråd med chefen för jordbruksdepartementet – förordar att utbetalningarna från anslaget Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m. under nionde huvudtiteln upphör vid utgången av år 1983 och att anslaget slopas fr. o. m. nästa budgetår.

Vad gäller de naturolyckor som liksom hittills skall kunna ersättas från fall till fall bör det arbete som pågår inom försäkringsbranschen i syfte att ytterligare utvidga möjligheterna att erbjuda försäkringsskydd för naturolyckor också på sikt medföra ett minskat behov av statliga medel. Något permanent statligt ersättningssystem behöver därför inte byggas upp.

Utskottet har under riksmötet 1985/86 avstyrkt en motion med krav på utredning rörande jordbrukets skörde-skadeskydd med hänvisning till vissa överläggningar som pågår mellan regeringen och jordbruksnäringens företrädare (JoU 1985/86:13 p. 15). I avbidan på resultatet av denna verksamhet är utskottet inte berett att föreslå något initiativ från riksdagens sida i fråga om ett skörde-skadeskydd för trädgårdsnäringen. Som framgår av den ovan refererade propositionen bibehålls tills vidare möjligheten att erhålla ersättning av statsmedel vid skada på trädgårdsgrödor. Med det anförda föreslår utskottet att motion Jo260 för närvarande inte föranleder någon åtgärd från riksdagens sida.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *förslag enligt 1974 års trädgårdsnäringsutredning* att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo259 yrkande 1 utan vidare åtgärd,
2. beträffande *åtgärder för att stärka svensk trädgårdsnäring* att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo275 utan vidare åtgärd,

3. beträffande *bärodling i Tornedalen m. m.*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo205 utan vidare åtgärd,
4. beträffande *marknadsföring av inhemska rotfrukter m. m.*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:Jo213 utan vidare åtgärd,
5. beträffande *trädgårdsnäringen i Skåne*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo218,
6. beträffande *skördeskadeskydd för trädgårdsnäringen*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo260.

Stockholm den 26 september 1986

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Grethe Lundblad (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Kerstin Gellerman (fp), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c), John Andersson (vpk), Leif Marklund (s), Kaj Larsson (s), Bengt Rosén (fp), Ingvar Eriksson (m) och Jarl Lander (s).

Reservationer

1. Åtgärder för att stärka svensk trädgårdsnäring m. m. (mom. 1 och 2)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar "Utskottet anser" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförts i motionerna Jo259 och Jo275 om trädgårdsnäringens betydelse för livsmedelsförsörjning och sysselsättning. Som motionärerna anført finns det flera problem på trädgårdsnäringens område som måste bli föremål för ytterligare åtgärder. Hit hör bl. a. näringens konkurrenssituation och tullskyddet samt trädgårdsföretagens ekonomiska situation. Produktionstekniskt och kunskapsmässigt ligger svensk trädgårdsproduktion långt framme. Det är viktigt att samhället medverkar till att det skapas finansiella förutsättningar för de svenska trädgårdsföretagen att genom rationalisering kunna bibehålla en modern produktionsuppläggning och en modern teknik. Vad utskottet här anført innebär att utskottet ansluter sig till yrkandet i motion Jo259 att regeringen bör lägga fram förslag med utgångspunkt i trädgårdsnäringens utredningens år 1982 avlämnade betänkande. Vidare vill utskottet i anslutning till motion Jo275 understryka värdet av ytterligare förädlingsinsatser, uppsökning och utprovning av nya sorter m. m. Det är angeläget att man genom forskning och försök stärker näringens utvecklingsmöjligheter.

Vad utskottet anført med anledning av de aktuella motionerna bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

JoU 1986/87:1

1. beträffande *förslag enligt 1974 års trädgårdsnäringsutredning* att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo259 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om uppföljning av 1974 års trädgårdsnäringsutredning.

2. beträffande *åtgärder för att stärka svensk trädgårdsnäring* att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo275 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om näringens utvecklingsmöjligheter m. m.

2. Skördeskadeskydd för trädgårdsnäringen (mom. 6)

Karl Erik Olsson (c), Jens Eriksson (m), Lennart Brunander (c) och Ingvar Eriksson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar "Utskottet har" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion Jo260 har behovet av ett skördeskadeskydd för trädgårdsnäringen påtalats i olika sammanhang. Även utskottet har understrukit vikten av att frågan snarast får en tillfredsställande lösning samt förutsatt att de överläggningar som förs mellan staten och näringen bedrivs med all möjlig skyndsamhet. Enligt utskottets mening kan man med hänsyn till de skadedrabbade företagens svåra situation inte acceptera ytterligare tidsutdräkt i denna fråga. Riksdagen bör därför i ett uttalande till regeringen understryka att ett skördeskadeskydd för trädgårdsnäringen snarast bör införas.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *skördeskadeskydd för trädgårdsnäringen* att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo260 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. John Andersson (vpk) anför:

När det gäller tullskyddet för svensk trädgårdsnäring hänvisar utskottet (s. 2) till ett riksdagsbeslut om vissa förstärkningar i tullskyddet (SkU 1985/86:36). Enligt min mening krävs det längre gående åtgärder för att skapa en rimligare konkurrenssituation för våra trädgårdsprodukter. I första hand bör det utrymme till justeringar som finns inom GATT-avtalet tillvaratas. I andra hand bör övervägas om inte en helt annan tullkonstruktion än den nuvarande bör införas. Eftersom själva tullskyddet inte är uppe till prövning i detta sammanhang - frågan hör för övrigt närmast till skatteutskottets beredningsområde - har jag ej avgett någon reservation utan återkommer när frågan om gränsskydd för trädgårdsnäringen härnäst blir aktuell för jordbruksutskottet.

När det gäller tullskyddet för svensk trädgårdsnäring hänvisar utskottet (s. 2) till ett riksdagsbeslut om vissa förstärkningar i tullskyddet (SkU 1985/86:36). Enligt vår mening bör strävandena vara att konsumenterna i ökad utsträckning fritt skall få välja varor – även trädgårdsprodukter – efter vars och ens önskemål. Möjligheterna härtill begränsas av det gränsskydd som gäller på trädgårdsområdet. Det är därför viktigt att en ny översyn görs med syfte att tillgodose konsumenternas behov av och önskemål om färska trädgårdsprodukter året om till rimliga priser. Detta kan åstadkommas genom att fördyrande tullar och andra importrestriktioner på trädgårdsområdet slopas. Eftersom själva tullskyddet inte är uppe till prövning i detta sammanhang – frågan hör för övrigt närmast till skatteutskottets beredningsområde – har vi ej avgett någon reservation utan återkommer när frågan om gränsskydd för trädgårdsnäringen närmast blir aktuell för jordbruksutskottet.

